



# DZIENNIK USTAW

## RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

---

Warszawa, dnia 1 sierpnia 2018 r.

Poz. 1467

### USTAWA

z dnia 15 czerwca 2018 r.

#### **o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw<sup>1)</sup>**

**Art. 1.** W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie:  
„o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej”;
- 2) art. 1 i art. 2 otrzymują brzmienie:  
„Art. 1. Ustawa określa zasady udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, a także zasady realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej.  
Art. 2. 1. Niniejsza ustawa nie zwalnia organów administracji publicznej od wykonywania określonych w ustawach zadań w zakresie poradnictwa prawnego, poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.  
2. Niniejsza ustawa nie ogranicza działalności w zakresie nieodpłatnego poradnictwa prawnego, poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.”;
- 3) tytuł rozdziału 2 otrzymuje brzmienie:  
„Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz edukacja prawna”;
- 4) w art. 3:
  - a) w ust. 1:
    - pkt 1 otrzymuje brzmienie:  
„1) poinformowanie osoby fizycznej, zwanej dalej „osobą uprawnioną”, o obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym lub”;
    - pkt 3 otrzymuje brzmienie:  
„3) sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym, lub”;

---

<sup>1)</sup> Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia oraz ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

– po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) nieodpłatną mediację, lub”;

– pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.”;

5) po art. 3 dodaje się art. 3a i art. 3b w brzmieniu:

„Art. 3a. 1. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego.

2. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje również nieodpłatną mediację.

Art. 3b. 1. Edukacja prawna obejmuje działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa, dotyczące w szczególności upowszechniania wiedzy o:

- 1) prawach i obowiązkach obywatelskich;
- 2) działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej;
- 3) mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów;
- 4) możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz procesie stanowienia prawa;
- 5) dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, mogą być realizowane w formach, które w szczególności polegają na opracowaniu informatorów i poradników, prowadzeniu otwartych wykładów i warsztatów oraz rozpowszechnianiu informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych zwyczajowo przyjętych form komunikacji, w tym prowadzeniu kampanii społecznych.”;

6) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. 1. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

2. Osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, składa pisemne oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, przechowuje się w warunkach uniemożliwiających dostęp do niego osób trzecich.

4. Administratorem danych osobowych zawartych w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 2, jest starosta.

5. W celu umożliwienia kontroli prawidłowości udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego starosta przechowuje oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, przez trzy lata od końca roku kalendarzowego, w którym oświadczenie zostało sporządzone.

6. Wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 2, określa załącznik nr 1 do ustawy.”;

7) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. 1. Nieodpłatna mediacja obejmuje:

- 1) poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających;
- 2) przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji;
- 3) przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej;

- 4) przeprowadzenie mediacji;
- 5) udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem.

2. Nieodpłatna mediacja nie obejmuje spraw, w których:

- 1) sąd lub inny organ wydały postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji lub postępowania mediacyjnego;
- 2) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

3. W sprawach nieuregulowanych niniejszą ustawą do nieodpłatnej mediacji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360) o mediacji.

4. Nieodpłatna mediacja może być prowadzona pomiędzy stronami dążącymi do polubownego rozwiązania sporu. Stroną inicjującą przeprowadzenie nieodpłatnej mediacji może być wyłącznie osoba uprawniona.

5. Nieodpłatną mediację prowadzi mediator.

6. Mediatorem może być osoba wpisana na listę stałych mediatorów prowadzoną przez prezesa sądu okręgowego, o której mowa w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, z późn. zm.<sup>2)</sup>), lub wpisana na listę mediatorów prowadzoną przez organizację pozarządową w zakresie swoich zadań statutowych lub uczelnię, o której mowa w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o której informacje przekazano prezesowi sądu okręgowego.

7. Nieodpłatnej mediacji, w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, nie może prowadzić osoba, która w sprawie którejkolwiek ze stron uprzednio świadczyła pomoc prawną lub poradnictwo obywatelskie, była świadkiem, wydawała opinię, sporządzała wywiad środowiskowy lub prowadziła terapię, a także osoba, co do której zachodzi okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności, z wyłączeniem udzielania pomocy, w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1. W takim przypadku mediator odmawia przeprowadzenia nieodpłatnej mediacji, informując osobę uprawnioną o możliwości skorzystania z nieodpłatnej mediacji prowadzonej przez innego mediatora w tym samym punkcie lub innych punktach, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, zwanych dalej „punktami”.

8. Nieodpłatną mediację, w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 5, a w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, z uwzględnieniem ust. 6 i 7, może również prowadzić osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadcząca nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.”;

8) w art. 5:

- a) w ust. 3 użyte po raz drugi wyrazy „nieodpłatnej pomocy prawnej” zastępuje się wyrazami „, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna”,
- b) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. W przypadku stwierdzenia, że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności stwierdzenia, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat lub radca prawny informują osobę uprawnioną o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa, wskazanych na liście sporządzonej przez starostę, o której mowa w art. 8a ust. 1.

5. Udzielenie informacji, o której mowa w ust. 4, może polegać również na przekazaniu oferty jednostki nieodpłatnego poradnictwa, w formie karty informacyjnej poradnictwa.”;

9) użyte w art. 6 w ust. 2 w pkt 3, w art. 10 w ust. 1 w pkt 4, w art. 11 w ust. 3 we wprowadzeniu do wyczerpania oraz w ust. 12 w pkt 1 w różnej liczbie i różnym przypadku, wyrazy „punkt nieodpłatnej pomocy prawnej” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i w odpowiednim przypadku wyrazami „punkt”;

10) w art. 6:

a) w ust. 2:

– po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) informację o możliwości wydłużenia, na żądanie starosty, czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie, w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 6, w ramach wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 2;”;

<sup>2)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 3, 5, 106, 138, 771, 848, 1000, 1045 i 1443.

– po pkt 6 dodaje się pkt 6a i 6b w brzmieniu:

„6a) sposób organizowania w punkcie spotkania z mediatorem, o którym mowa w art. 8 ust. 12 pkt 1;

6b) w przypadku określenia specjalizacji, o której mowa w art. 8 ust. 9, wskazanie specjalizacji nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej podczas poszczególnych dyżurów;”;

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Suma wynagrodzeń wynikających z umów, o których mowa w ust. 1, nie może przekroczyć kwoty dotacji, o której mowa w art. 20 ust. 1, w części przypadającej na wynagrodzenia w punkcie. Wynagrodzenie mediatora, o którym mowa w art. 4a ust. 6, oblicza się proporcjonalnie do czasu przeznaczonego na prowadzenie przez niego nieodpłatnej mediacji.”;

11) art. 7 i art. 8 otrzymują brzmienie:

„Art. 7. 1. Każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zwanej dalej „kartą pomocy”, przez podanie w szczególności informacji dotyczących zgłoszonej sprawy i udzielonej pomocy, dziedziny prawa, której dotyczyła ta pomoc, kategorii sprawy, formy udzielonej pomocy, czasu poświęconego na jej udzielenie i liczby wizyt osoby uprawnionej w tej samej sprawie, ogólnych informacji o osobie uprawnionej dotyczących w szczególności wieku, płci, wykształcenia, dochodu, gospodarstwa domowego i miejsca zamieszkania, oraz danych dotyczących punktu, osoby udzielającej pomocy i daty jej udzielenia. Karta pomocy zawiera część obejmującą opinię osoby uprawnionej o udzielonej pomocy. Wypełnienie przez osobę uprawnioną tej części karty pomocy, w tym podanie numeru telefonu w celu zasięgnięcia dalszej opinii, jest uzależnione od zgody osoby uprawnionej. W karcie pomocy nie podaje się danych osobowych osoby uprawnionej.

2. W przypadku, o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 4, kartę pomocy wypełnia się tylko raz, po zakończeniu mediacji, wskazując dodatkowo liczbę i łączny czas trwania posiedzeń mediacyjnych oraz wynik mediacji.

3. Kartę pomocy, z wyjątkiem części obejmującej opinię osoby uprawnionej o udzielonej pomocy, oraz oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2, adwokat lub radca prawny przekazują staroście do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy. Karta pomocy może zostać przekazana drogą elektroniczną.

4. Dokumentacja sprawy, niezbędna do udzielenia pomocy, może być przechowywana w punkcie na czas udzielania pomocy. Dokumentacja sprawy przedłożona przez osobę uprawnioną oraz dokumentacja dotycząca udzielonej pomocy, może być po usunięciu z jej treści danych osobowych dołączona do karty pomocy.

5. Starosta analizuje opinie osób uprawnionych o udzielonej pomocy, mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Art. 8. 1. Zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, o których mowa w art. 11 ust. 7 zdanie drugie, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej realizowanymi przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie.

2. Na każdy powiat przypada liczba punktów odpowiadająca mnożnikowi, o którym mowa w art. 20 ust. 4.

3. Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się w punkcie w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu podczas dyżuru trwającego co najmniej 4 godziny dziennie, z wyłączeniem dni, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90).

4. Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty. Z ważnych powodów dopuszcza się ustalenie innej kolejności udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Kobiecie, która jest w ciąży, udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się poza kolejnością.

5. Zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę. Starosta oprócz dokonywania zgłoszeń telefonicznych może również umożliwić dokonywanie zgłoszeń za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

6. W przypadku, gdy liczba osób uprawnionych, którym ma zostać udzielona nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, uniemożliwia sprawne umawianie terminów wizyt w punktach na obszarze danego powiatu, czas trwania dyżuru może ulec wydłużeniu do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze tego powiatu. Wydłużenie czasu trwania dyżuru następuje na żądanie starosty. Możliwość wydłużenia czasu trwania dyżuru w trakcie roku określa się jako jeden z warunków otwartego konkursu ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, 650, 723 i 1365).

7. Wydłużenie czasu trwania dyżuru, o którym mowa w ust. 6, nie powoduje zwiększenia środków przeznaczonych na realizację zadania w danym roku.

8. Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824), może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.

9. Wszystkie lub wybrane dyżury w punkcie mogą posiadać określoną specjalizację. Specjalizację dyżuru określa się w szczególności poprzez wskazanie dziedziny prawa lub problematyki nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej podczas dyżuru lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego świadczonego podczas dyżuru, albo poprzez wskazanie grupy osób uprawnionych, do której w szczególności adresuje się nieodpłatną pomoc prawną udzielaną podczas dyżuru lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie świadczone podczas dyżuru.

10. Punkt może być usytuowany w jednym albo większej liczbie lokali, do którego tytuł prawny posiada powiat lub gmina, w ramach posiadanych zasobów. W jednym lokalu może być usytuowany więcej niż jeden punkt. Lokale powinny być usytuowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dogodnego dostępu do nich osób uprawnionych, w tym w zakresie połączeń komunikacyjnych na terenie powiatu. Jeżeli specjalizacja dyżuru jest powiązana tematycznie z usługami z zakresu pomocy społecznej, lokale, w których odbywają się te dyżury, powinny być usytuowane, w miarę możliwości, w pobliżu miejsca świadczenia tych usług.

11. W ramach dyżurów nie określa się z góry przedziału czasu na prowadzenie nieodpłatnej mediacji w zakresie, o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 4, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 13.

12. W zależności od bieżącego zapotrzebowania na nieodpłatną mediację, zgłaszanego przez osoby uprawnione, w punkcie:

- 1) organizuje się spotkanie z mediatorem poświęcone nieodpłatnej mediacji w zakresie, o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 4, z tym że czas trwania jednego spotkania z mediatorem podczas dyżuru nie może przekroczyć połowy czasu trwania dyżuru lub
- 2) kieruje się osobę uprawnioną na dyżur, którego specjalizację określono jako nieodpłatna mediacja, odbywający się w innym punkcie, pod warunkiem, że na terenie danego powiatu taki dyżur został zorganizowany.

13. W przypadku określenia specjalizacji jako nieodpłatna mediacja, wszystkie lub wybrane dyżury w danym punkcie mogą być poświęcone jedynie nieodpłatnej mediacji.”;

12) po art. 8 dodaje się art. 8a w brzmieniu:

„Art. 8a. 1. Starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, które obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne;
- 2) nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów, o których mowa w art. 8, wraz z ich specjalizacją, o ile została określona.

2. Lista, o której mowa w ust. 1, zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, obejmujące informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

3. Lista, o której mowa w ust. 1, zawiera informacje o sposobie dokonywania zgłoszeń, o których mowa w art. 8 ust. 4, w tym informację o numerze telefonu, o którym mowa w art. 8 ust. 5, oraz w miarę możliwości informacje umożliwiające dokonywanie zgłoszeń za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

4. Listę, o której mowa w ust. 1, starosta udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto informacje te udostępnia się w szczególności:

- 1) na stronach internetowych urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na obszarze tego powiatu;
- 2) co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu;
- 3) w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu.”;

## 13) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. 1. Powiat, realizując zadania, o których mowa w art. 8 ust. 1, może zawierać porozumienia z gminami na obszarze tego powiatu, określające w szczególności:

- 1) wykaz planowanych dyżurów na terenie gminy zawierający:
  - a) dni oraz, jeżeli to możliwe, godziny, w których planuje się dyżury,
  - b) informację, czy dyżur przeznaczony będzie na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej czy świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
  - c) informację o rodzaju podmiotu udzielającego nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącego nieodpłatne poradnictwo obywatelskie podczas dyżurów,
  - d) preferowaną specjalizację dyżurów, o ile stwierdzono potrzebę określenia specjalizacji,
  - e) adresy lokali, w których planuje się dyżury;
- 2) zasady współpracy w zakresie zapewnienia warunków lokalowych i urządzeń technicznych podmiotom udzielającym nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącym nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) corocznie, nie później niż do dnia 30 września, może złożyć do starosty wniosek dotyczący potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na kolejny rok kalendarzowy, zawierający preferowany sposób wykonywania tych zadań na terenie gminy w szczególności poprzez wskazanie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

3. W przypadku niezawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1, starosta przygotowuje wykaz planowanych dyżurów na terenie powiatu, zawierający informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

4. Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

5. W celu koordynacji realizacji zadań wynikających z ustawy starosta może powołać pełnomocnika.”;

## 14) w art. 10:

- a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia równomiernego udziału adwokatów i radców prawnych w wykonywaniu tego zadania, w tym z zakresu nieodpłatnej mediacji;

2) zobowiązanie okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych do imiennego wskazywania adwokatów lub radców prawnych oraz ich zastępców, którymi są adwokaci lub radcowie prawni, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z wykazem planowanych dyżurów, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3, uwzględniające dni oraz, jeśli to możliwe, godziny, w których planuje się dyżury, a także specjalizację dyżurów;”

- b) w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W przypadku niezawarcia porozumienia do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego dotyczyłoby to porozumienie, starosta przekazuje dziekanom informacje w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e albo ust. 3.”;

## 15) w art. 11:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Powiat powierza połowę punktów do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, zwanej dalej „organizacją pozarządową”, z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Jeżeli iloraz liczby punktów i liczby dwa stanowi liczbę niecałkowitą, zaokrągla się ją w górę do liczby całkowitej.”;

- b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1d w brzmieniu:

„1a. Jeżeli na powiat przypadają dwa punkty, adwokatom lub radcom prawnym powierza się prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierza się organizacji pozarządowej, która udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w tym punkcie w zakresie czasowym wskazanym w umowie.

1b. Jeżeli na powiat przypadają trzy punkty organizacji pozarządowej, powierza się prowadzenie dwóch punktów, przy czym jeden przeznaczają się na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a drugi na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

1c. Połowę punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową przeznaczają się na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Jeżeli liczba punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową stanowi liczbę nieparzystą, większą o jeden liczbę punktów przeznaczają się na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, mniejszą liczbę punktów – na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej.

1d. W razie potrzeb wspólnoty samorządowej, starosta może, po uzyskaniu akceptacji wojewody, w ramach liczby punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową, przeznaczyć większą liczbę punktów na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, niż to wynika z ust. 1b i 1c.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Organizację pozarządową wylania się corocznie w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, przeprowadzanym jednocześnie na powierzenie prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W skład komisji konkursowej, o której mowa w tej ustawie, może wchodzić dodatkowo przedstawiciel wojewody.”,

d) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. W otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 2, mogą być składane oferty na powierzenie prowadzenia punktu przeznaczonego na:

- 1) udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego albo
- 2) udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

2b. W przypadku gdy w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 2, nie wpłynęła żadna oferta na powierzenie prowadzenia punktu przeznaczonego na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego albo żadna ze złożonych ofert nie spełnia wymogów konkursu w części dotyczącej świadczenia w punkcie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, organizacji pozarządowej powierza się prowadzenie wszystkich punktów z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej.”,

e) w ust. 3 w pkt 2 w lit. d kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) mediator w zakresie nieodpłatnej mediacji.”,

f) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie może świadczyć osoba, która:

- 1) posiada wykształcenie wyższe,
  - 2) ukończyła z oceną pozytywną szkolenie z zakresu świadczenia poradnictwa obywatelskiego, zwane dalej „szkoleniem”, albo posiada doświadczenie w świadczeniu poradnictwa obywatelskiego i uzyskała zaświadczenie potwierdzające posiadanie wiedzy i umiejętności w tym zakresie wydane przez podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2,
  - 3) spełnia wymogi, o których mowa w ust. 3 pkt 2 lit. c i d
- zwana dalej „doradcą”.”,

g) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Do oświadczenia, o którym mowa w ust. 4, przepisy art. 4 ust. 3–5 oraz art. 7 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

6. O powierzenie prowadzenia punktu na obszarze danego województwa może ubiegać się organizacja pozarządowa, w zakresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1b lub 22a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wpisana na listę, o której mowa w art. 11d ust. 1, prowadzoną przez właściwego wojewodę, w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.”,

h) po ust. 6 dodaje się ust. 6a i 6b w brzmieniu:

„6a. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 13, jeżeli wszystkie dyżury w danym punkcie poświęcone będą jedynie nieodpłatnej mediacji, o powierzenie prowadzenia takiego punktu może ubiegać się również organizacja pozarządowa, w zakresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1b lub 22a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wpisana na listę, o której mowa w art. 11d ust. 1, w zakresie prowadzenia nieodpłatnej mediacji.

6b. Organizacja pozarządowa w ramach oferty może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom uprawnionym mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych.”,

i) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Organizacja pozarządowa zapewnia udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na podstawie umowy zawartej z powiatem, do której stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3–6b. W ramach umowy, organizacji pozarządowej powierza się jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze co najmniej jednego zadania na rok na każdy punkt, w szczególności w formach, o których mowa w art. 3b ust. 2. W umowie starosta może określić preferowane formy realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej.”,

j) po ust. 8 dodaje się ust. 8a w brzmieniu:

„8a. W ramach kontroli, o której mowa w ust. 8, starosta dokonuje również sprawdzenia, czy organizacja pozarządowa udziela nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zgodnie z warunkami, o których mowa w art. 11d ust. 2 pkt 3 lub 4, ust. 3 pkt 3 lub 4 lub ust. 4 pkt 3 lub 4.”,

k) ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. W przypadku zaprzestania spełniania warunku, o którym mowa w art. 11d:

- 1) ust. 2 pkt 2 lub ust. 3 pkt 2, lub ust. 4 pkt 2 – starosta nie zawiera umowy z organizacją pozarządową albo rozwiązuje ją ze skutkiem natychmiastowym;
- 2) ust. 2 pkt 3 lub ust. 3 pkt 3, lub ust. 4 pkt 3 – starosta nie zawiera umowy z organizacją pozarządową albo rozwiązuje ją za dwutygodniowym wypowiedzeniem.”,

l) po ust. 9 dodaje się ust. 9a w brzmieniu:

„9a. O każdym przypadku niezawarcia lub rozwiązania umowy z organizacją pozarządową powiat niezwłocznie zawiadamia właściwego wojewodę.”,

m) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Organizacja pozarządowa zapewnia udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na zasadach określonych w art. 5 ust. 2–5, art. 7 oraz art. 8 ust. 2–13.”,

n) uchyla się ust. 11,

o) w ust. 12 w pkt 2 skreśla się wyrazy „za wypowiedzeniem”,

p) ust. 13 otrzymuje brzmienie:

„13. Wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 4, określa załącznik nr 2 do ustawy.”;

16) po art. 11 dodaje się art. 11a–11d w brzmieniu:

„Art. 11a. 1. Minimalny zakres szkolenia obejmuje 70 godzin zajęć z zakresu poradnictwa obywatelskiego, z których co najmniej 15 godzin przeznacza się na zajęcia z zakresu metodyki pracy doradcy oraz co najmniej 20 godzin na zajęcia z zakresu poradnictwa dla osób zadłużonych. Szkolenie kończy się oceną wiedzy i umiejętności z zakresu świadczenia poradnictwa obywatelskiego. Po zakończeniu szkolenia podmiot prowadzący szkolenie wydaje zaświadczenie potwierdzające ukończenie szkolenia osobom, które ukończyły je z oceną pozytywną.

2. Doradca jest obowiązany do uczestnictwa w kursie doszkalającym co najmniej raz w roku, począwszy od roku następnego po roku, w którym ukończył szkolenie albo uzyskał zaświadczenie, o którym mowa w art. 11 ust. 3a pkt 2. Kurs doszkalający obejmuje co najmniej 8 godzin zajęć z zakresu praktycznych aspektów związanych ze świadczeniem poradnictwa obywatelskiego, w tym dotyczących poszczególnych jego dziedzin. Po zakończeniu kursu doszkalającego podmiot prowadzący kurs wydaje zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w kursie doszkalającym.

3. Część zajęć szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w ust. 2, może być prowadzona z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość, z wyłączeniem zajęć z zakresu metodyki pracy doradcy.

4. Wojewoda może wspierać organizację szkoleń oraz kursów doszkalających, o których mowa w ust. 2, w szczególności poprzez przekazywanie powiatom informacji o nich, udostępnianie tych informacji na stronie internetowej urzędu wojewódzkiego lub udostępnianie sal wykładowych, pod warunkiem zapewnienia możliwości nieodpłatnego udziału w szkoleniach i kursach doszkalających pracowników urzędu wojewódzkiego lub starostwa powiatowego, których obowiązki służbowe wiążą się z wykonywaniem przez wojewodę lub starostę zadań wynikających z ustawy.



Art. 11b. 1. Szkolenie oraz kurs doszkalający, o którym mowa w art. 11a ust. 2, może prowadzić podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego.

2. Za podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2, może zostać uznany związek, o którym mowa w art. 22 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210 oraz z 2018 r. poz. 723), który zrzesza co najmniej siedem organizacji pozarządowych świadczących poradnictwo obywatelskie nieprzerwanie w okresie co najmniej siedmiu lat bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku o uznanie za podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2.

3. Minister Sprawiedliwości, na wniosek związku, o którym mowa w ust. 2, wydaje decyzję w przedmiocie uznania tego związku, za podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2. Do wniosku dołącza się dokumenty potwierdzające spełnianie warunku, o którym mowa w ust. 2.

4. Odmowa uznania związku, o którym mowa w ust. 2, za podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2, następuje w drodze decyzji.

5. Członkami związku, o którym mowa w ust. 2, uznanego za podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2, od dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 3, powinno być nieprzerwanie co najmniej siedem organizacji pozarządowych świadczących poradnictwo obywatelskie nieprzerwanie w okresie co najmniej siedmiu lat bezpośrednio poprzedzających rozpoczęcie szkolenia lub kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2.

6. Związek, o którym mowa w ust. 2, uznany za podmiot uprawniony do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2, na żądanie Ministra Sprawiedliwości, jest obowiązany przedłożyć dokumenty potwierdzające spełnianie warunku, o którym mowa w ust. 5. Niespełnianie warunku, o którym mowa w ust. 5, lub nieprzedłożenie dokumentów w terminie wskazanym przez Ministra Sprawiedliwości stanowi podstawę do uchylecia decyzji, o której mowa w ust. 3.

7. Informację o podmiotach uprawnionych do prowadzenia szkolenia oraz kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2, zamieszcza się na stronie internetowej urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości.

Art. 11c. Program kursu doszkalającego, o którym mowa w art. 11a ust. 2, uwzględnia w szczególności ostatnie zamieszczone wnioski, o których mowa w art. 12 ust. 2.

Art. 11d. 1. Wojewoda prowadzi listę organizacji pozarządowych, uprawnionych do prowadzenia punktów na obszarze województwa.

2. O wpis na listę, o której mowa w ust. 1, w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, może ubiegać się organizacja pozarządowa, która łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się z udzielaniem porad prawnych, informacji prawnych lub świadczeniem poradnictwa obywatelskiego;
- 2) posiada umowę zawartą z adwokatem, radcą prawnym, doradcą podatkowym lub osobą, o której mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2, oraz mediatorem, o którym mowa w art. 4a ust. 6;
- 3) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia:
  - a) poufności w związku z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej i jej dokumentowaniem,
  - b) profesjonalnego i rzetelnego udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej,
  - c) przestrzegania zasad etyki przy udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów;
- 4) opracowała i stosuje standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej.

3. O wpis na listę, o której mowa w ust. 1, w zakresie świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, może ubiegać się organizacja pozarządowa, która łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się ze świadczeniem poradnictwa obywatelskiego, nabyte w okresie pięciu lat bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku, lub co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się z udzielaniem porad prawnych, informacji prawnych lub świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa;
- 2) posiada umowę zawartą z doradcą oraz mediatorem, o którym mowa w art. 4a ust. 6;
- 3) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia:
  - a) poufności w związku ze świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i jego dokumentowaniem,

- b) profesjonalnego i rzetelnego świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
  - c) przestrzegania zasad etyki przy świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów;
- 4) opracowała i stosuje standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

4. O wpis na listę, o której mowa w ust. 1, w zakresie prowadzenia nieodpłatnej mediacji, może ubiegać się organizacja pozarządowa, która łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się z prowadzeniem mediacji;
- 2) posiada umowy zawarte z co najmniej trzema mediatorami, o których mowa w art. 4a ust. 6;
- 3) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia:
  - a) poufności w związku z prowadzeniem nieodpłatnej mediacji i jej dokumentowaniem,
  - b) profesjonalnego i rzetelnego prowadzenia nieodpłatnej mediacji,
  - c) przestrzegania zasad etyki przy prowadzeniu nieodpłatnej mediacji, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów;
- 4) opracowała i stosuje standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości prowadzonej nieodpłatnej mediacji.

5. O wpis na listę, o której mowa w ust. 1, nie mogą ubiegać się organizacja pozarządowa, która w okresie dwóch lat poprzedzających złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 6, nie rozliczyła się z dotacji przyznanej na wykonanie zadania publicznego lub wykorzystwała dotację niezgodnie z celem jej przyznania, jak również ta organizacja pozarządowa, z którą starosta rozwiązał umowę. Termin dwóch lat biegnie od dnia rozliczenia się z dotacji i zwrotu nienależnych środków wraz z odsetkami albo rozwiązania umowy.

6. Wojewoda wydaje decyzję w przedmiocie wpisu organizacji pozarządowej na listę, o której mowa w ust. 1, na jej wniosek.

7. Odmowa wpisu na listę, o której mowa w ust. 1, organizacji pozarządowej, która nie spełnia warunków określonych w ust. 2–5, następuje w drodze decyzji.

8. Organizacja pozarządowa dołącza do wniosku odpowiednio:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnianie warunku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lub ust. 3 pkt 1, lub ust. 4 pkt 1, w tym na żądanie wojewody, informację o sposobie i okresie, w którym wykonywała zadania wiążące się z udzielaniem porad prawnych, informacji prawnych, świadczeniem poradnictwa obywatelskiego lub nieodpłatnego poradnictwa lub prowadzeniem mediacji;
- 2) listę adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, osób, o których mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2, lub doradców oraz mediatorów, o których mowa w art. 4a ust. 6, z którymi zawarła umowy o udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub prowadzenie nieodpłatnej mediacji;
- 3) pisemne zobowiązanie do zapewnienia realizacji zadania w sposób, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lub ust. 3 pkt 3, lub ust. 4 pkt 3;
- 4) dokument opisujący standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości, o których mowa w ust. 2 pkt 4 lub ust. 3 pkt 4, lub ust. 4 pkt 4.

9. Organizacja pozarządowa, ubiegająca się o wpis na listę, o której mowa w ust. 1, w zakresie świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dołącza do wniosku poza dokumentami, o których mowa w ust. 8, także zaświadczenie, o którym mowa w art. 11 ust. 3a pkt 2, albo zaświadczenie potwierdzające ukończenie szkolenia, o którym mowa w art. 11a ust. 1, z oceną pozytywną, przez doradców, o których mowa w ust. 8 pkt 2.

10. Organizacja pozarządowa wpisana na listę, o której mowa w ust. 1, corocznie, do dnia 30 września, przekazuje wojewodzie aktualną listę osób, o której mowa w ust. 8 pkt 2. Organizacja pozarządowa wpisana na listę, o której mowa w ust. 1, w zakresie świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, przekazuje, poza listą, o której mowa w zdaniu pierwszym, zaświadczenia, o których mowa w ust. 9, oraz zaświadczenia potwierdzające uczestnictwo w kursie doszkalającym, o którym mowa w art. 11a ust. 2, przez doradców, o których mowa w ust. 8 pkt 2, w okresie roku poprzedzającego przekazanie aktualnej listy osób, o której mowa w ust. 8 pkt 2.

11. W celu weryfikacji spełniania przez organizację pozarządową wpisaną na listę, o której mowa w ust. 1, warunku, o którym mowa w ust. 3 pkt 3 lit. b, wojewoda dokonuje oceny wybranych porad udzielonych w ramach świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w punkcie. Ocena porady jest dokonywana w sposób gwarantujący jej bezstronność, na podstawie wniosków zawartych w recenzji doradcy posiadającego rekomendację podmiotu, o którym mowa w art. 11b ust. 1. Ocenę wojewoda przekazuje właściwemu staroście. Porada, ocena i recenzja mogą zostać przekazane drogą elektroniczną.

12. Wojewoda wydaje decyzję o wykreśleniu organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub prowadzenia nieodpłatnej mediacji, w przypadku gdy organizacja ta odpowiednio:

- 1) zaprzestała prowadzenia działalności w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub prowadzenia nieodpłatnej mediacji na skutek zmian w statucie lub innym akcie wewnętrznym określającym zakres prowadzonej działalności;
- 2) przestała spełniać warunki, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lub 3, ust. 3 pkt 2 lub 3, lub ust. 4 pkt 2 lub 3;
- 3) nie rozliczyła się z dotacji przyznanej na wykonanie zadania publicznego lub wykorzystała dotację niezgodnie z celem jej przyznania;
- 4) nie przekazała listy lub zaświadczeń, o których mowa w ust. 10.

13. Wykreślenie organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, następuje z dniem, w którym decyzja, o której mowa w ust. 12, stała się ostateczna.

14. W przypadku, o którym mowa w ust. 12 pkt 3, ponowny wpis na listę, o której mowa w ust. 1, może nastąpić nie wcześniej niż po upływie dwóch lat od dnia rozliczenia się z dotacji i zwrotu nienależnych środków wraz z odsetkami.

15. Listę, o której mowa w ust. 1, wojewoda udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej. Wraz z listą udostępnia się informacje o organizacjach pozarządowych wykreślonych z listy i dacie oraz przyczynach ich wykreślenia.”;

17) art. 12 i art. 13 otrzymują brzmienie:

„Art. 12. 1. Starosta przekazuje co kwartał, za pośrednictwem właściwego wojewody, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczą informację o wykonaniu zadań, o których mowa w art. 8 ust. 1, na obszarze powiatu, w terminie do końca miesiąca następującego po zakończeniu kwartału.

2. Wnioski z analizy informacji, o której mowa w ust. 1, za dany rok, dotyczące problemów zgłaszanych w toku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, wskazujące w szczególności na bieżące lub prognozowane potrzeby w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zamieszcza się na stronie internetowej urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości, w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego.

Art. 13. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym wymogi dotyczące lokalu, w którym będzie usytuowany punkt,
- 2) wzór karty informacyjnej poradnictwa, o której mowa w art. 5 ust. 5,
- 3) wzór karty pomocy,
- 4) sposób gromadzenia i przekazywania opinii osób uprawnionych o udzielonej pomocy,
- 5) sposób dokonywania oceny, o której mowa w art. 11d ust. 11,
- 6) zakres i sposób przekazywania informacji, o której mowa w art. 12 ust. 1

– uwzględniając konieczność zapewnienia łatwego dostępu osób uprawnionych, w tym osób niepełnosprawnych, do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, szerokiej informacji o dostępnych formach poradnictwa, konieczność zachowania poufności przy udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, konieczność zapewnienia kompletności informacji o wykonaniu zadania oraz możliwość wykazania problemów prawnych i społecznych, których dotyczą udzielana nieodpłatna pomoc prawna i świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, konieczność zapewnienia odpowiednich standardów obsługi osób uprawnionych oraz odpowiednich standardów jakości, a także potrzebę sformułowania wniosków dotyczących efektywności i usprawniania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.”;

18) tytuł rozdziału 3 otrzymuje brzmienie:

„Zadania z zakresu edukacji prawnej”;

19) art. 14 otrzymuje brzmienie:

„Art. 14. Organy administracji publicznej, realizując pozostające w ich właściwości zadania z zakresu edukacji prawnej, podejmują działania, o których mowa w art. 3b.”;

20) tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie:

„Ocena wykonywania zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej”;

21) w art. 16 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Minister Sprawiedliwości dokonuje oceny wykonywania zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej za dany rok w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego.”;

22) w art. 17:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Minister Sprawiedliwości może powołać Radę Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej, zwaną dalej „Radą”.”;

b) w ust. 3 pkt 1–4 otrzymują brzmienie:

- „1) analiza wykonywania zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;
- 2) zgłaszanie propozycji w zakresie usprawnienia organizacji udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;
- 3) opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;
- 4) wyrażanie opinii w innych sprawach z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.”;

23) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. 1. Rada składa się z piętnastu członków. W skład Rady wchodzi:

- 1) przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) dwaj przedstawiciele wybrani spośród kandydatów wskazanych przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- 3) dwaj przedstawiciele wybrani spośród kandydatów wskazanych przez organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępu obywateli do nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;
- 4) po jednym przedstawicielu wskazanym przez Naczelną Radę Adwokacką i Krajową Radę Radców Prawnych;
- 5) po jednym przedstawicielu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, ministra właściwego do spraw administracji publicznej i ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 6) pięciu przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości.

2. Minister Sprawiedliwości powołuje i odwołuje członków Rady. Członka Rady, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, Minister Sprawiedliwości powołuje i odwołuje na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Członkostwo w Radzie wygasa z powodu:

- 1) rezygnacji członka Rady złożonej na piśmie przewodniczącemu Rady;
- 2) odwołania członka Rady;
- 3) śmierci członka Rady;
- 4) niemożności sprawowania funkcji członka Rady z powodu długotrwałej choroby stwierdzonej zaświadczeniem lekarskim.

4. Minister Sprawiedliwości jest administratorem danych osobowych osób rekomendowanych oraz osób wchodzących w skład Rady.

5. Minister Sprawiedliwości wskazuje przewodniczącego Rady spośród jej członków. Przewodniczący kieruje pracami Rady i reprezentuje ją na zewnątrz.

6. Za udział w pracach Rady wynagrodzenie nie przysługuje. Na wniosek członków Rady, zamieszkałych poza miejscem obrad Rady, przyznaje się zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77<sup>5</sup> § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, 1000 i 1076).

7. Obsługę organizacyjno-techniczną Rady zapewnia urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości.

8. Minister Sprawiedliwości nadaje regulamin określający tryb pracy Rady.”;

- 24) tytuł rozdziału 5 otrzymuje brzmienie:  
„Finansowanie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej”;
- 25) w art. 19 ust. 1 otrzymuje brzmienie:  
„1. Zadania, o których mowa w art. 8 ust. 1, są finansowane z budżetu państwa z części będącej w dyspozycji wojewodów przez udzielanie dotacji celowej powiatom.”;
- 26) w art. 20:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:  
„1. Dotacja, o której mowa w art. 19 ust. 1, jest przeznaczana w 91% na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6, natomiast w przypadku powierzenia prowadzenia punktu organizacji pozarządowej – na rzecz wyłonionej organizacji pozarządowej, w 6% – na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań, a w 3% – na zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej w trybie art. 11 ust. 7 zdanie drugie.”;
- b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:  
„5. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu corocznie określa, w drodze rozporządzenia, wysokość kwoty bazowej, mając na względzie limity wydatków, o których mowa w art. 28, oraz potrzebę zapewnienia właściwej organizacji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.”;
- 27) załączniki nr 1 i 2 do ustawy otrzymują brzmienie określone w załącznikach nr 1 i 2 do niniejszej ustawy;
- 28) uchyla się załączniki nr 3 i 4 do ustawy.

**Art. 2.** W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360) w art. 117 w § 5 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Podstawą oddalenia wniosku nie może być skorzystanie przez osobę fizyczną z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467).”.

**Art. 3.** W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2018 r. poz. 1184) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 1 pkt 5a otrzymuje brzmienie:  
„5a) współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnianiu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467);”;
- 2) w art. 58 w pkt 12 lit. l otrzymuje brzmienie:  
„l) zasad wyznaczania adwokatów do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, i dokumentowania udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej,”.

**Art. 4.** W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138 i 723) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 41 pkt 5a otrzymuje brzmienie:  
„5a) współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnianiu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467);”;
- 2) w art. 60 w pkt 8 lit. g otrzymuje brzmienie:  
„g) dotyczących zasad wyznaczania radców prawnych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, i dokumentowania udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej,”.

**Art. 5.** W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, z późn. zm.<sup>3)</sup>) w art. 78 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Podstawą odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu nie może być skorzystanie przez oskarżonego z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467).”.

**Art. 6.** W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 762, 810 i 1090) w art. 24 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467).”.

**Art. 7.** W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r. poz. 475, 1039 i 1387) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, obwinionemu, który nie ma obrońcy z wyboru, wyznacza się na jego wniosek obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez poważnego uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Podstawą odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu nie może być skorzystanie przez obwinionego z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467). Przepis art. 78 § 2 Kodeksu postępowania karnego stosuje się.”.

**Art. 8.** W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302) w art. 246 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Podstawą odmowy ustanowienia adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego osobie fizycznej nie może być skorzystanie przez nią z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467).”.

**Art. 9. 1.** Do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w 2018 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, o którym mowa w art. 3a ustawy zmienianej w art. 1, oraz zadania z zakresu edukacji prawnej, o których mowa w art. 3b ustawy zmienianej w art. 1, świadczone oraz realizowane są na zasadach określonych w ustawie zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, od dnia 1 stycznia 2019 r.

3. Do umów oraz porozumień, o których mowa w art. 6, art. 9, art. 10 i art. 11 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, dotyczących udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w 2018 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. W 2018 r. nieodpłatna pomoc prawna udzielana jest w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej na zasadach określonych w art. 8 i art. 9 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

5. Do oświadczeń, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6, ust. 3 i 4 oraz art. 11 ust. 4 oraz kart, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, sporządzonych przed dniem 1 stycznia 2019 r. i nieprzekazanych staroście, stosuje się przepisy dotychczasowe.

**Art. 10. 1.** O powierzenie prowadzenia w 2019 r. punktu, w którym będzie udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, może ubiegać się organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego, w zakresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1b lub 22a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, 650, 723 i 1365), która:

- 1) w przypadku przeznaczenia punktu na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, łącznie spełnia następujące warunki:
  - a) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się z udzielaniem porad prawnych, informacji prawnych lub świadczeniem poradnictwa obywatelskiego,
  - b) posiada umowę zawartą z adwokatem, radcą prawnym, doradcą podatkowym lub osobą, o której mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,

<sup>3)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138, 201, 730, 771, 942 i 1387.

- c) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia:
    - poufności w związku z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej i jej dokumentowaniem,
    - profesjonalnego i rzetelnego udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej,
    - przestrzegania zasad etyki przy udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów,
  - d) opracowała i stosuje standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) w przypadku przeznaczenia punktu na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, łącznie spełnia następujące warunki:
- a) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się ze świadczeniem poradnictwa obywatelskiego, nabyte w okresie pięciu lat bezpośrednio poprzedzających złożenie oferty, lub co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się z udzielaniem porad prawnych, informacji prawnych lub świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa,
  - b) posiada umowę zawartą z osobą, o której mowa w art. 11 ust. 3a ustawy zmienianej w art. 1,
  - c) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia:
    - poufności w związku ze świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i jego dokumentowaniem,
    - profesjonalnego i rzetelnego świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
    - przestrzegania zasad etyki przy świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów,
  - d) opracowała i stosuje standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

2. Organizacja pozarządowa, o której mowa w ust. 1, dołącza do oferty odpowiednio:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnianie warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a lub pkt 2 lit. a;
- 2) umowy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b lub pkt 2 lit. b;
- 3) pisemne zobowiązanie do zapewnienia realizacji zadania w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. c lub pkt 2 lit. c;
- 4) dokument opisujący standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. d lub pkt 2 lit. d.

3. Organizacja pozarządowa, o której mowa w ust. 1, w ramach oferty może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, o którym mowa w ust. 1, w tym służyły asystą osobom, o których mowa w art. 4 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych.

4. Organizacja pozarządowa, o której mowa w ust. 1, ubiegająca się o powierzenie prowadzenia punktu, o którym mowa w ust. 1, przeznaczonego na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dołącza do oferty poza dokumentami, o których mowa w ust. 2, także zaświadczenie, o którym mowa w art. 11 ust. 3a pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, albo zaświadczenie potwierdzające ukończenie szkolenia, o którym mowa w art. 11a ust. 1, ustawy zmienianej w art. 1, z oceną pozytywną, przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b.

5. W przypadku zaprzestania spełniania warunku, o którym mowa w:

- 1) ust. 1 pkt 1 lit. b lub pkt 2 lit. b – starosta nie zawiera umowy z organizacją pozarządową, o której mowa w ust. 1, albo rozwiązuje ją ze skutkiem natychmiastowym;
- 2) ust. 1 pkt 1 lit. c lub pkt 2 lit. c – starosta nie zawiera umowy z organizacją pozarządową, o której mowa w ust. 1, albo rozwiązuje ją za dwutygodniowym wypowiedzeniem.

6. O powierzenie prowadzenia w 2019 r. punktu, o którym mowa w ust. 1, nie mogą ubiegać się organizacja pozarządowa, o której mowa w ust. 1, która w okresie dwóch lat poprzedzających przystąpienie do otwartego konkursu ofert, nie rozliczyła się z dotacji przyznanej na wykonanie zadania publicznego lub wykorzystwała dotację niezgodnie z celem jej przyznania, jak również ta organizacja pozarządowa, z którą starosta rozwiązał umowę. Termin dwóch lat biegnie od dnia rozliczenia się z dotacji i zwrotu nienależnych środków wraz z odsetkami albo rozwiązania umowy.

**Art. 11.** Organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego spełniające warunki, o których mowa w art. 10, mające prowadzić punkty, w których będzie udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, w 2019 r., zostaną wyłonione, do dnia 15 grudnia 2018 r., w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W skład komisji konkursowej, o której mowa w tej ustawie, może wchodzić dodatkowo przedstawiciel wojewody. W przypadku niewyłonienia organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego do dnia 15 grudnia 2018 r., przepis art. 10 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

**Art. 12.** W 2019 r.:

- 1) nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie nie obejmują nieodpłatnej mediacji,
- 2) do umów na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przepisu art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się,
- 3) przepisów art. 8 ust. 11–13 oraz art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w zakresie nieodpłatnej mediacji, nie stosuje się

– z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w art. 13.

**Art. 13.** 1. W 2019 r. nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie mogą obejmować również nieodpłatną mediację, pod warunkiem że:

- 1) osoba mająca prowadzić nieodpłatną mediację jest wpisana na listę, o której mowa w art. 4a ust. 6 ustawy zmienianej w art. 1;
- 2) podmiot składający wniosek, o którym mowa w pkt 3, przedstawi umowę zawartą z osobą, o której mowa w pkt 1, oraz udokumentuje spełnianie przez nią warunku, o którym mowa w pkt 1;
- 3) powiat na podstawie wniosku:
  - a) okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych dokona zmiany umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1,
  - b) organizacji pozarządowej, o której mowa w art. 10 ust. 1, rozszerzy powierzenie prowadzenia punktu, w którym jest udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, przez tę organizację w drodze zmiany umowy, o której mowa w art. 11 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą

– rozszerzając zakres udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego o nieodpłatną mediację.

2. Prowadzenie nieodpłatnej mediacji w 2019 r. odbywa się w ramach dyżurów, o których mowa w art. 8 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

3. Nieodpłatna mediacja może być prowadzona począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano zmiany umowy.

4. W przypadku zaprzestania spełniania warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2, starosta rozwiązuje umowę, o której mowa w art. 6 ust. 1 albo art. 11 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w zakresie prowadzenia nieodpłatnej mediacji, ze skutkiem natychmiastowym.

5. Rozszerzenie w 2019 r. zakresu udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego o nieodpłatną mediację nie powoduje zwiększenia środków przeznaczonych na realizację zadania w 2019 r.

**Art. 14.** 1. Organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 10 ust. 1, której powierzono prowadzenie w 2019 r. punktu, w którym jest udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, może również świadczyć w nim nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, pod warunkiem że:

- 1) organizacja ta:
  - a) posiada umowę zawartą z osobą, o której mowa w art. 11 ust. 3a ustawy zmienianej w art. 1,
  - b) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia:
    - poufności w związku ze świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i jego dokumentowaniem,
    - profesjonalnego i rzetelnego świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
    - przestrzegania zasad etyki przy świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów,
  - c) opracowała i stosuje standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;



2) powiat na podstawie wniosku tej organizacji rozszerzy powierzenie prowadzenia punktu przez tę organizację w drodze zmiany umowy, o której mowa w art. 11 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, powierzając świadczenie w tym punkcie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

2. Organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 10 ust. 1, dołącza do wniosku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2:

- 1) umowę, o której mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a;
- 2) zaświadczenie, o którym mowa w art. 11 ust. 3a pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, albo zaświadczenie potwierdzające ukończenie szkolenia, o którym mowa w art. 11a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, z oceną pozytywną, przez osobę, o której mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a;
- 3) pisemne zobowiązanie do zapewnienia realizacji zadania w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b;
- 4) dokument opisujący standardy obsługi i wewnętrzny system kontroli jakości, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. c.

3. Świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego powierzonego w trybie ust. 1 odbywa się w ramach dyżurów, o których mowa w art. 8 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

4. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie powierzone w trybie ust. 1 może być świadczone począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano zmiany umowy.

5. W przypadku zaprzestania spełniania warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a lub b, starosta rozwiązuje umowę, o której mowa w art. 11 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w zakresie świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, ze skutkiem natychmiastowym.

6. Rozszerzenie w 2019 r. powierzenia prowadzenia punktu, w którym jest udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w trybie ust. 1, nie powoduje zwiększenia środków przeznaczonych na realizację zadania w 2019 r.

7. Organizacja pozarządowa, o której mowa w ust. 1, rozszerza zakres udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego o nieodpłatną mediację na zasadach określonych w art. 13.

**Art. 15.** 1. Dotacja na finansowanie zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, ustalona w trybie art. 19 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, z przeznaczeniem na finansowanie tego zadania w 2019 r., przeznaczana jest na finansowanie w 2019 r. zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, o których mowa w art. 11 ust. 7 zdanie drugie ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Podstawą ustalenia wysokości dotacji na finansowanie w 2019 r. zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, o których mowa w art. 11 ust. 7 zdanie drugie ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stanowi kwota bazowa stanowiąca podstawę ustalenia wysokości dotacji na finansowanie zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej w 2019 r., określona w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 20 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

**Art. 16.** 1. Rada Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Edukacji Prawnej działa do dnia powołania Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej i w tym dniu ulega zniesieniu.

2. Sprawy prowadzone przez Radę Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Edukacji Prawnej, niezakończone do dnia powołania Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej, przejmuje i prowadzi Rada Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej.

**Art. 17.** Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 15 lit. f oraz pkt 16 w zakresie dodawanego art. 11a i art. 11b, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
- 2) art. 1 pkt 5 w zakresie dodawanego art. 3b, pkt 9, pkt 10 lit. a tiret pierwsze i tiret drugie w zakresie dodawanego pkt 6b, pkt 11 w zakresie art. 8 ust. 1–7, 9 i 10, pkt 13, pkt 14 lit. a w zakresie pkt 2 oraz lit. b, pkt 15 lit. a–d, i, l, n oraz o, pkt 18 i 19 oraz art. 9–15, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 1 pkt 15 lit. j oraz pkt 16 w zakresie dodawanego art. 11c, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Duda*

Załączniki do ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. (poz. 1467)

Załącznik nr 1

## WZÓR

**Oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej,  
nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej  
(Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467)**

Ja, niżej podpisany(-na), (imię, nazwisko, adres) .....,  
PESEL<sup>4)</sup> ....., oświadczam, że nie jestem w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

.....  
(data i podpis osoby uprawnionej)

<sup>4)</sup> W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

*WZÓR*

**Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej  
(Dz. U. z 2017 r. poz. 2030 oraz z 2018 r. poz. 1467)**

Ja, niżej podpisany(-na), (imię, nazwisko, adres) .....,  
PESEL<sup>5)</sup> ....., przyjmuję do wiadomości, że nieodpłatna pomoc prawna udzielana jest przez osobę, która:

- 1) ukończyła wyższe studia prawnicze i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) posiada co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej,
- 3) korzysta z pełni praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- 4) nie była karana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe, a nie przez adwokata, radcę prawnego albo doradcę podatkowego.

Oświadczam, że zostałem(-łam) poinformowany(-na), że jakakolwiek odpowiedzialność odszkodowawcza osoby udzielającej mi nieodpłatnej pomocy prawnej jest wyłączona, z wyjątkiem przypadku wyrządzenia szkody z winy umyślnej.

Przyjmuję do wiadomości, że osoba udzielająca mi nieodpłatnej pomocy prawnej nie jest obowiązana do zachowania tajemnicy, w rozumieniu art. 180 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, z późn. zm.).

Oświadczam, że zostałem(-łam) poinformowany(-na), że złożenie powyższego oświadczenia jest dobrowolne.

Zapoznałem(-łam) się z treścią powyższego oświadczenia i wyrażam zgodę na udzielenie mi nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z powyższymi warunkami.

.....  
(data i podpis osoby uprawnionej)

<sup>5)</sup> W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.